

УДК 631.11:657

ОБЛІК ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Н.М. Алексєєнко, магістрантка

Л.С. Кравчук, к.е.н., доц.

Миколаївський державний аграрний університет

N. Alexeenko. L. Kravchuk «Accounting of incomes of agricultural enterprises : problems and ways of improvement». The basic features of display in the account of the agricultural enterprises of incomes of operational activity; suggestions are given in relation to their perfection.

Н. Алексєєнко. Л. Кравчук «Учет доходов сельскохозяйственных предприятий: проблемы и пути усовершенствования». Изложены основные особенности отображения в учете сельскохозяйственных предприятий доходов от операционной деятельности; предоставляются предложения относительно их совершенствования.

Вступ. Кінцевою метою будь-якої підприємницької діяльності, в тому числі й у галузі сільського господарства, є отримання прибутку. Отже, розмір і характер прибутку є найважливішим показником роботи підприємства. Саме тому необхідність розробки науково обґрунтованих підходів до формування інформації про доходи у бухгалтерському обліку та своєчасне їх відображення у звітності зумовлює актуальність даного дослідження.

На сьогодні в умовах економічної і соціальної нестабільності, а також політичної невизначеності одержання запланованого доходу в багатьох господарствах значно ускладнюється. Це спонукає підприємства до пошуку нових методів управління доходами, в основу яких покладено удосконалення їх обліку. Таким чином, бухгалтерський облік доходів в сучасних умовах господарювання відіграє важливу роль в ефективній діяльності сільськогосподарського підприємства, враховуючи таку його специфіку як сезонність вирощування та виробництва продукції.

Велика кількість публікацій, присвячених дослідженню формування та визначення економічної сутності доходу свідчить про те, що він є одним з найважливіших об'єктів обліку.

Вагомий внесок у розвиток системи бухгалтерського обліку доходу та вдосконалення його відображення зробили такі вітчизняні вчені, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.П. Завгородній, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, В.К. Савчук, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко та багато інших.

Результати наукових досліджень з питань обліку доходів сільськогосподарських підприємств мають дуже важливе значення для його удосконалення. Разом з тим, виникає потреба у систематизації запропонованих науковцями методик обліку формування доходів.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення проблеми обліку доходів сільськогосподарських підприємств та розробка рекомендацій щодо шляхів їх удосконалення. Результатами цієї роботи є визначення сутності доходу від сільськогосподарської діяльності, а також виклад основних шляхів удосконалення обліку доходів.

Результати дослідження. Доходи – це ключова економічна категорія, без якої неможливе формування прибутку підприємств. Облік доходів регулюється різноманітними нормативно-правовими актами бухгалтерського та податкового обліку, які, в свою чергу, по-різному трактують цю категорію. Саме тому в практичній діяльності бухгалтерських служб сільськогосподарських підприємств часто виникають проблеми стосовно їх визначення, класифікації та відображення на бухгалтерських рахунках.

Формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(с)БО 15 «Дохід» та П(с)БО 3 «Звіт про фінансові результати».

Згідно з П(с)БО 15, доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу, за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників [1].

Українська законодавча база, яка регулює господарську діяльність підприємств і порядок організації бухгалтерського обліку та звітності, з одного боку, і систему оподаткування прибутку – з іншого, під «прибутком» визначає два різних економічних явища.

Отже, це є важливою проблемою у визначенні доходів сільськогосподарських підприємств та контролю за ними. Саме тому необхідним є створення єдиної інформаційної та нормативної бази. Оскільки статистичні дані свідчать про те, що така інформаційна база призводить до формування тіньових доходів, які в свою чергу з кожним днем досягають все більших масштабів.

Так, згідно з Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств», прибутком вважається сума валових доходів, тобто доходів від усіх видів діяльності, яка скорегована певним чином для цілей оподаткування, зменшена на суму валових витрат підприємства та амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Головна його особливість полягає в тому, що він безпосередньо не залежить від собівартості продукції, а становить різницю між виручкою від реалізації та витратами на виробництво цієї продукції. Прибуток як об'єкт оподаткування визначається за даними спеціального податкового обліку, який не збігається з бухгалтерським обліком прибутку.

Отже, розробка та запровадження єдиних норм та нормативів законодавчою владою держави, сприятимуть встановленню певного порядку та дисципліни на підприємствах, і головне – забезпечить зменшення сум невідображених в обліку доходів.

Не менш важливою є проблема повноти та своєчасності відображення у бухгалтерському обліку доходів підприємств АПК.

Для обліку доходів сільськогосподарські підприємства використовують рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». Облік доходів від реалізації ведеться безпосередньо на рахунку 70 «Дохід від реалізації». На даному рахунку узагальнюється інформація про доходи від реалізації за всіма напрямками. В подальшому доходи відображаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності саме у момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати коштів.

На нашу думку, переважна більшість підприємств неповністю відображує власні витрати і доходи. Рівень невідповідності доходів значно більший ніж рівень витрат. Це пов'язано з тим, що витрати важче приховати, оскільки їх легше проконтролювати, ніж доходи.

Основний відсоток витрат, що залишається поза обліком, належить до витрат на оплату праці. В свою чергу, джерелом доходів для покриття такої заробітної плати виступають «тіньові доходи», які вникають за рахунок вартості необлікованої реалізованої продукції.

Щодо цього Василь Дерій стверджує, що причинами даної проблеми є: по-перше, великий відсоток сплати ПДВ, а також відрахувань до соціальних фондів, що посилює ухилення підприємствами від їх сплати; по-друге, відсутніх дієвих нормативно-правових актів, які б жорстко регулювали надмірне збагачення певних підприємств чи фізичних осіб; по-третє, низька ефективність діючих форм і методів економічного контролю в Україні, що призводить до порушення всебічності, безперервності та відкритості інформації про результати перевірок [2].

Основною проблемою щодо повноти відображення доходів в бухгалтерському обліку є те, що підприємства штучно знижують з власних доходів виручку від реалізації продукції (робіт, послуг), внаслідок чого зменшується база для оподаткування податком на додану вартість. Саме тому, з метою посилення контролю за рухом податків багато вчених рекомендують ввести на окремий синтетичний рахунок облік податку на додану вартість.

Наступною проблемою в обліку доходів сільськогосподарських підприємств є забезпечення максимальної достатності та оперативності інформації про формування доходів.

На сьогодні інформація є важливим інструментом управління економікою, в тому числі підприємницькою діяльністю. Якщо споживач інформації отримує необхідну йому інформацію протягом короткого терміну та у достатньому обсязі, то проблеми забезпечення максимальної оперативності інформації для нього будуть вирішені.

Для того, щоб забезпечити користувача достатньою аналітичною інформацією її необхідно завчасно перевірити щодо певних вимог, таких як достовірність, доречність та дохідливість.

На сьогодні в Україні затверджено ціла низка рекомендацій щодо складання первинної документації з формування, використання та обліку доходів сільськогосподарських підприємств. Але, на жаль, вона не є досконалою та не відображає в повному обсязі всі необхідні операції з формування та використання доходів підприємств, а також має певні протиріччя, що ускладнює можливість її аналізу та подальшого використання.

Ще однією важливою проблемою відображення доходів сільськогосподарських підприємств у формах звітності є неповнота та відсутність інформації.

Неможливо не погодитися з думкою П.Я. Хомина, який зазначає, що «особливості визначення бази оподаткування при обчисленні ПДВ зумовлюють відмінності податкового обліку операцій з продажу власної продукції, головним чином продукції тваринництва, які необхідно врахувати на кожному сільськогосподарському підприємстві. Одночасно потрібно врахувати і особливості відображення податкового кредиту за придбаними матеріалами, роботами і послугами, оскільки змішування, скажімо, ПДВ, сплаченого постачальниками разом з вартістю придбаних кормів та будівельних матеріалів, призначених для реалізації працівникам господарства не припустимо, оскільки ці суми податкового кредиту повинні відображатись у різних деклараціях: скороченій – першій, повній – другій» [3, с. 245-246].

Відповідно до цього облікове забезпечення податкової звітності ускладнюється і через те, що сільськогосподарські підприємства подають розрахунок фіксованого сільськогосподарського податку або декларацію про прибуток. У зв'язку з тим, що реєстрів аналітичного обліку для відображення валових доходів та валових витрат не встановлено, сільськогосподарським підприємствам доводиться пристосовувати наявні реєстри бухгалтерського обліку.

Тому для цих підприємств доцільним було б розроблення Реєстру з аналітичного обліку валових доходів та валових витрат, який би включив перелік валових доходів, встановленого у декларації про прибуток підприємства поквартально.

Висновки. В сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємств бухгалтерський облік є важливою ланкою успішної їх роботи. Тому для удосконалення системи бухгалтерського обліку важливим є суттєве доопрацювання існуючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, оскільки вони мають важливе методологічне значення для формування системи звітності якісної релевантної облікової інформації.

В статі розглянуто поняття доходів сільськогосподарських підприємств, досліджено причини приховування підприємствами реальних доходів у фінансовій звітності, показано шляхи вдосконалення відображення доходів на рахунках бухгалтерського обліку.

Не зважаючи на законодавче вирішення цього питання та науково-практичні дослідження, проблема щодо обліку доходів є завжди актуальною.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290 (зі змінами та доповненнями).
2. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. - № 4. – с. 7–11.
3. Хомин П.Я. Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку [Текст]: монографія / П.Я. Хомин. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 288 с.

УДК 657: 631.155.3: 631.1

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ СУМ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Р.Б.¹ Алескеров, аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

R. Aleskerov «Methodological aspects of accounting and tax amounts of insurance compensation in the agricultural enterprises». The legal mechanism of receipt of insurance compensation agricultural commodity producers in the article is investigational. The operating order of taxation of sums of insurance compensation of got is expounded by agricultural enterprises, being on the general system of taxation. Suggestion of way of improvement of methodology of accounting of insurance compensation.

Keywords: insurance, insurance compensation, taxation, accounting

Р. Алескеров «Методические аспекты учета и налогообложения сумм страховой компенсации в сельскохозяйственных предприятиях». В статье исследован правовой механизм получения страхового возмещения сельскохозяйственными товаропроизводителями. Изложен действующий порядок налогообложения сумм страхового возмещения полученного сельскохозяйственными предприятиями, пребывающими на общей системе налогообложения. Предложены пути усовершенствования методологии бухгалтерского учета страхового возмещения.

Ключевые слова: страхование, страховое возмещение, налогообложение, учет

¹ Науковий керівник – д. е. н., професор, в. о. завідувача кафедрою бухгалтерського обліку і аудиту Калюга Євгенія Василівна